

Комисијата за хартии од вредност на Република Северна Македонија, врз основа на член 184 од Законот за хартии од вредност (Службен весник на РМ бр.95/2005, 25/2007, 7/2008, 57/2010,135/2011, 13/2013, 188/2013, 43/2014, 15/2015, 154/2015, 192/2015, 23/2016 и 83/2018) на седница одржана на ден 10.05.2019 година го донесе следното

Упатство за начинот на работење со хартии од вредност за брокерските куќи и овластените банки надвор од Република Северна Македонија

Член 1

Со ова упатство се пропишува начинот на кој брокерските куќи и банките со дозвола за работа од Комисијата за хартии од вредност (во понатамошниот текст Комисија) ќе нудат услуги на прием и пренос на налози за тргување со хартии од вредност на странски пазари за резиденти и/или нерезиденти од Република Северна Македонија.

Член 2

Согласно Законот за хартии од вредност само овластени учесници (банки и брокерски куќи) со добиена дозвола за работа од Комисијата за хартии од вредност можат да нудат услуги на прием и пренос на налози за тргување со хартии од вредност во странство за клиенти (резиденти).

Обврски на брокерските куќи и овластените банки

Член 3

(1) Секоја брокерска куќа/ банка која ќе нуди услуги за тргување во странство за резиденти и/или нерезиденти за потребите на остварување на оваа активност ќе треба да склучи договор со инвестициско друштво или финансиски посредник кој има добиено соодветна дозвола од надлежен регулаторен орган (во земјата каде ќе ја извршува услугата) за услугите кои ќе ги понуди на македонската брокерска куќа/банка.

Komisioni i letrave me vlerë i Republikës së Maqedonisë së Veriut, në bazë të nenit 184 nga Ligji për letra me vlerë (Gazeta zyrtare e RM-së nr. 95/2005, 25/2007, 7/2008, 57/2010,135/2011, 13/2013, 188/2013, 43/2014, 15/2015, 154/2015, 192/2015, 23/2016 dhe 83/2018) në seancën e mbajtur më 10.05.2019 e solli këtë:

Doracak për mënyrën e të punuarit me letra me vlerë për shtëpitë e brokerimit dhe bankat e autorizuara jashtë Republikës së Maqedonisë së Veriut

Neni 1

Me këtë doracak përcaktohet mënyra me të cilën shtëpitë e brokerimit dhe bankat me liçencë për punë nga Komisioni i letrave me vlerë (në tekstin e mëtejme : Komisioni) do ofrojnë shërbime për pranim dhe transfer të urdhëresave për tregtim me letra me vlerë në tregjet e huaja për rezidentë dhe/ose jorezidentë nga Republika e Maqedonisë së Veriut.

Neni 2

Në përputhje me Ligjin për letra me vlerë vetëm anëtarët e autorizuar (banka dhe shtëpi brokerimi) me liçencë të fituar për punë nga Komisioni i letrave me vlerë mund të ofrojnë shërbime të pranimit dhe transferit të urdhëresave për tregtim me letra me vlerë jashtë vendit për klientë (rezidentë).

Detyrime të shtëpive të brokerimit dhe bankave të autorizuara

Neni 3

(1) Çdo shtëpi brokerimi/bankë e cila do ofrojë shërbime për tregtim jashtë vendit për rezidentë dhe/ose jorezidentë, për nevojat e realizimit të këtij aktiviteti do duhet të konkludojë një marrëveshje me shoqëri të investimeve ose me ndërmjetës financiar që ka fituar liçencë përkatëse nga autoriteti kompetent rregullator (në vendin ku do kryejë shërbimin) për shërbimet të cilat do i ofrojë në shtëpisë së brokerimit/bankën maqedonase.

(2) Брокерските куќи/банките склучуваат договор за тргување со клиенти (резиденти) кои преку брокерската куќа/банка ќе тргуваат надвор од Република Северна Македонија.

(3) Договорите од претходниот став треба да содржат најмалку: услови и начини под кои ќе се врши тргувањето односно начинот на прием и пренос на Налозите, време и начин на реализација на Налозите (тип на налог); начинот на известување на клиентите за реализираните трансакции на странски пазари; начинот на уплата/исплата на средствата на клиентите за реализираните трансакции; информација за можните трошоци и даноци кои ќе бидат на товар на клиентите како и останати информации кои се важни за клиентот.

(4) Брокерските куќи/банки кои согласно добиената дозвола за работа од Комисијата можат да вршат управување со портфолио на хартии од вредност по налог и за сметка на индивидуален клиент може да вршат управување со портфолио по налог и за сметка на индивидуален клиент на странски пазари согласно Законот за хартии од вредност.

(5) Друштвата за управување со инвестициски фондови кои согласно одредбите од Законот за инвестициски фондови ја вршат услугата за управување со средства за сметка на индивидуален клиент може да тргуваат во странство за потребите за водење на портфолио за индивидуален клиент.

Член 4

(1) Брокерската куќа/банка по добивање на налогот од клиентот, ќе мора веднаш и без одлагање односно без да го задржува да го пренесе/трансферира налогот до странското инвестициското друштво или финансискиот посредник согласно договорот од член 3 став 1 и став 2 на ова Упатство.

(2) Доколку инвестициско друштво или финансиски посредник од странство ја известат брокерската куќа/банка дека не постојат услови за реализација на налогот, се смета дека истиот е откажан од страна на клиентот, согласно условите утврдени во

(2) Сhtëpitë e brokerimit/bankat konkludojnë marrëveshje për tregtim me klientë (rezidentë) të cilët përmes shtëpisë së brokerimit/bankës do tregtojnë jashtë Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(3) Marrëveshjet nga paragrafi paraprak duhet të përmbajnë së paku: kushte dhe mënyra nën të cilat do kryhet tregtimi, respektivisht mënyra e pranimit dhe transferit të urdhëresave, koha dhe mënyra e realizimit të urdhëresave (lloj i urdhëresës); mënyra e njoftimit të klientëve për transaksionet e realizuara të arkëtimit/pagesës të mjeteve të klientëve për transaksionet e realizuara; informatë për kostot dhe tatimet e mundshme që do jenë në barë të klientëve si dhe informata të tjera që janë me rëndësi për klientin.

(4) Shtëpitë e brokerimit/bankat të cilat në pajtim me liçencën e fituar për punë nga Komisioni mund të bëjnë administrim me portofolin e letrave me vlerë me urdhëresë dhe për llogari të klientit individual, mund të kryejnë administrim me portofolin me urdhëresë dhe për llogari të klientit individual në tregjet e huaja në përputhje me Ligjin për letra me vlerë.

(5) Shoqëritë për administrim me fondet e investimeve të cilat në pajtim me dispozitat nga Ligji për fonde të investimeve e kryejnë shërbimin për administrim me mjete për llogari të klientit individual mund të tregtojnë jashtë vendit për nevojat e mbajtjes së portofolit të klientit individual.

Neni 4

(1) Shtëpia e brokerimit/banka pas marrjes së urdhëresës nga klienti, do duhet menjëherë dhe pa prolongim, respektivisht duke mos mbajtur atë, ta kalojë/transferojë urdhëresën deri te shoqëria e huaj e investimeve ose ndërmjetësi financiar në përputhje me marrëveshjen nga neni 3 paragrafi 1 dhe paragrafi 2 të këtij Doracaku.

(2) Nëse shoqëria e investimeve ose ndërmjetësi financiar jashtë vendit e njofton shtëpinë e brokerimit/bankën se nuk ekzistojnë kushte për realizimin e urdhëresës, konsiderohet se e njëjta është anuluar nga klienti, respektivisht kushtet të përcaktuara në

договорот од член 1 став 1 и став 2 на ова Упатство.

Член 5

(1) За реализација на тргувањето со хартии од вредност со странство брокерските куќи/ банки склучуваат договор со финансиска институција која е чувар на имот и која во име на брокерската куќа ќе ги чува хартиите од вредност со кои се тргува во странство.

(2) Финансиската институција која во име на брокерската куќа /банка ќе ги чува хартиите од вредност во странство треба да има соодветна дозвола за да ја врши услугата од надлежен регулаторен орган.

(3) Финансиската институција од став 2 треба да ги исполнува следните услови:

- да поседува соодветна внатрешна организација како и стручни знаење потребни и соодветни на природата на активностите кои ќе ги врши за брокерските куќи/банки;

- да подлежи на соодветен континуиран надзор од овластен регулаторен орган;

- да подлежи на независна надворешна ревизија со која би се осигурало и потврдило дека институцијата ги чува и има надзор над хартиите од вредност кои и се доверени на чување;

- да го одвојува имотот кој го чува за клиентите од сопствениот имот на начин на кој во секој момент ќе може јасно и недвосмислено да се идентификува и утврди кој имот припаѓа на клиентите на таа институција и

- да ги преземе сите потребни чекори со кои ќе осигура дека во случај на стечај или ликвидација имотот на клиентите не влегува во стечајната/ликвидационата маса на институцијата.

Член 6

(1) За приемот и преносот на налози за тргување на странски пазари брокерските куќи/банки водат посебна книга на налози која е пропишана согласно

marrëveshjen nga nenin 1 paragrafi 1 dhe paragrafi 2 të këtij Doracak.

Neni 5

(1) Për realizim të tregtimit me letra me vlerë jashtë vendit, shtëpitë e brokerimit/bankat konkludojnë marrëveshje me institucionin financiar që është ruajtës i pronësisë dhe i cili në emër të shtëpisë së brokerimit do i ruajë letrat me vlerë me të cilat tregtohet jashtë vendit.

(2) Institucioni financiar që në emër të shtëpisë së brokerimit/bankës do ruajë letrat me vlerë jashtë vendit duhet të ketë liçencë përkatëse nga një autoritet rregullator për të kryer shërbimin.

(3) Institucioni financiar nga paragrafi 2 duhet të përmbush këto kushte:

- të posedojë organizim përkatës të brendshëm si dhe njohuri profesionale të nevojshme dhe përkatëse për natyrën dhe aktivitetet që do zbatojë për shtëpitë e brokerimit/bankat;

- t'i nënshtohet mbikqyrjes përkatëse të vazhdueshme nga një autoritet i liçencuar rregullator;

- t'i nënshtrohet auditimit të jashtëm të pavarur me çfarë do të sigurohej dhe konfirmohej se institucioni i ruan dhe ka mbikqyrje mbi letrat me vlerë që i janë besuar në ruajtje;

- të ndajë veç pronësinë që e ruan për klientët nga pronësia personale në mënyrë që në çdo moment të mundet në mënyrë të qartë dhe të padykuptimtë të identifkohet dhe vërtetohet se cila pronë u përket klientëve të atij institucionit dhe

- të ndërmerr të gjitha hapat e nevojshme me të cilat do sigurojë se në rast të falimentimit ose likuidimit, prona e klientëve nuk hyn në masën e falimentimit/likuidimit të institucionit.

Neni 6

(1) Për pranimin dhe transferin e urdhëresave për tregtim në tregje të huaja, shtëpitë e brokerimit/bankat mbajnë libër të veçantë të urdhëresave i cili është i përcaktuar në përputhje me Rregulloren për përmbajtjen

Правилникот за содржина и начин на водење на книга на налози.

(2) Брокерската куќа/банка за секоја дадена инструкција од страна на клиентите креира налог кој треба да ги содржи следните елементи:

- име и презиме ЕМБГ, број на лична карта, односно број на пасош (за физичко лице), односно назив седиште, држава, матичен број на правното лице (за правно лице) на клиентот;
- шифрата на клиентот во овластеното правно лице (број на договор склучен со клиент);
- тип на налог (купува или продава);
- вид на хартија од вредност кој се тргува;
- државата каде што е издадена хартијата;
- ИСИН на хартија од вредност;
- код на странскиот пазар преку која ќе се изврши налогот;
- ИСО код (ISO 10383- Codes for exchanges and market identification (MIC))
- количина за тргување;
- цена за реализација на тргувањето;
- потпис на клиентот.

(3) Брокерските куќи/банки за секој реализирана трансакција на странски пазари на клиентот му обезбедуваат извештај за реализирана трансакција која ги содржи најмалку следните елементи:

- име и презиме ЕМБГ, број на лична карта, односно број на пасош (за физичко лице), односно назив седиште, држава, матичен број на правното лице (за правно лице) на клиентот;
- Ознака дали се работи за купување или продавање;
- вид на хартија од вредност;
- ИСИН на хартија од вредност;
- полното име на хартијата од вредност;
- код на странскиот пазар преку која ќе се изврши налогот;
- Цената по која е реализирано тргувањето ;
- Количина која е реализирана;

dhe mënyrën e mbajtjes së librit të urdhëresave.

(2) Shtëpia e brokerimit/banka për çdo udhëzim të dhënë nga ana e klientëve krijon urdhëresë që duhet të përmbajë elementet vijuese:

- emër dhe mbiemër, NUAQ, numër të letërnjoftimit, respektivisht numër të pasaportës (për person fizik), respektivisht emërtim, seli, shtet, numër unik të personit juridik (për person juridik) të klientit;
- shifër të klientit te personi i autorizuar juridik (numër i marrëveshjes konkluduar me klientin);
- lloj i urdhëresës (blen ose shet);
- lloj i letrës me vlerë e cila tregtohet;
- shteti ku është emetuar letra;
- ISIN të letrës me vlerë;
- kod të tregut të huaj përmes të cilit do zbatohet urdhëresa;
- ISO kod (Iso 10383 – Codes for exchanges and market identification (MIC))
- sasia për tregtim;
- çmimi për realizim të tregtimit;
- nënshkrim i klientit.

(3) Shtëpitë e brokerimit/bankat për çdo transaksion të realizuar në tregjet e huaja, klientit i sigurojnë raport për transaksionin e realizuar që i përmban së paku elementet vijuese:

- emër dhe mbiemër, NUAQ, numër të letërnjoftimit, respektivisht numër të pasaportës (për person fizik), respektivisht emërtim, seli, shtet, numër unik të personit juridik (për person juridik) të klientit;
- shenjë vallë bëhet fjalë për blerje ose shitje;
- lloji i letrës me vlerë;
- ISIN të letrës me vlerë;
- emri i plotë i letrës me vlerë;
- kod të tregut të huaj përmes të cilit do zbatohet urdhëresa;
- çmimi me të cilin është realizuar tregtimi;
- sasia e cila është realizuar;

- Вкупниот износ на реализираната трансакција;
- Трошоците за реализација на трансакцијата (брокерски трошоци, трошоци за порамнување, трошоци за организараниот пазар, регулаторни трошоци, даноци како и сите останати трошоци кои настанале при реализација на трансакцијата).

Член 7

(1) Паричните средства за реализација на налозите во странство се уплатуваат/исплатуваат од посебна сметка на брокерската куќа/банка или на старателска сметка.

(2) Средствата на посебната сметка наведена во став 1 претставуваат имот одвоен од имотот на брокерската куќа/банка и истите не влегуваат во стечајната/ликвидационата маса на брокерската куќа/банка.

(3) Паричните средства од реализираните продажби во странство мора веднаш и без одложување да бидат исплатени на клиентите, освен доколку со договорот од член 3 став 1 и став 2 и посебна изјава на клиентот не е предвидено поинаку.

Член 8

Брокерските куќи и банките се должни да ги известат резидентите кои ќе тргуваат на странски пазари за обврските кои произлегуваат од Законот за девизно работење, а кои се однесуваат на регистрирањето и известувањето за трансакции.

Овластувања на Комисијата за хартии од вредност

Член 9

(1) Комисијата врши надзор/контрола на начинот на прием и пренос на налозите за тргување на странски пазари при што неограничено може да ги прегледува сите средства за комуникација преку кои се дадени

- shuma totale e transaksionit të realizuar;
- kostot për realizim të transaksionit (kostot e brokerimit, kostot për barazim, kostot për tregun e organizuar, kostot rregullatore, tatime, si dhe të gjitha kostot tjera që janë krijuar gjatë realizimit të transaksionit).

Neni 7

(1) Mjetet financiare për realizimin e urdhëresave jashtë vendit arkëtohen/paguhën nga një llogari e veçantë e shtëpisë së brokerimit/bankës ose llogari të kujdestarit

(2) Mjetet në llogarinë e veçantë të përmendur në paragrafin 1 paraqesin pronë e ndarë veç nga prona e shtëpisë së brokerimit/bankës dhe të njëjtat nuk hyjnë në masën e falimentimit/likuidimit të shtëpisë së brokerimit/bankës.

(3) Mjetet financiare nga shitjet e realizuara jashtë vendit duhet menjëherë dhe pa prolongim t'u pagohen klientëve, përveç nëse me marrëveshjen nga neni 3 paragrafi 1 dhe paragrafi 2 dhe deklaratë të veçantë të klientit nuk është e paraparë ndryshe.

Neni 8

Shtëpitë e brokerimit dhe bankat kanë për detyrim që të njoftojnë rezidentët të cilët do tregtojnë në tregjet e huaja për detyrimet të cilat rrjedhin nga Ligji për punë devizore, a të cilat u referohen regjistrimit dhe njoftimit për transaksione.

Autorizime të Komisionit për letra me vlerë

Neni 9

(1) Komisioni kryen mbikqyrje/kontroll të mënyrës së pranimit dhe transferit të urdhëresave për tregtim jashtë vendit, e ku mundet në pakufizim të shqyrtojë të gjitha mjetet për komunikim përmes të cilëve janë dhënë, respektivisht transferuar

односно пренесени наложите (инструкциите) за тргување во странство.

(2) Комисијата исто така неограничено може да ги прегледува и оценува склучените договори со странски финансиски институции преку кои ќе се реализира тргувањето во странство.

(3) Комисијата врши контрола/надзор над начинот на уплата/исплата на паричните средства на клиентите при тргување во странство.

(4) За потребите на вршење контрола/надзор Комисијата може да соработува со надлежни домашни и странски регулаторни органи.

(5) При вршењето на контролата/надзорот Комисијата ќе постапува согласно своите овластувања предвидени во Законот за хартии од вредност и Правилникот за контрола/надзор.

(6) Во рамки на нејзините овластувања Комисијата е надлежна за постапувањето на брокерските куќи/банки само на територијата на Република Северна Македонија.

urdhëresat (udhëzimet) për tregtim jashtë vendit.

(2) Komisioni poashtu në pakufizim mund të shqyrtojë dhe vlerësojë marrëveshjet e përmbyllura me institucione të huaja financiare përmes të cilëve do realizohet tregtimi jashtë vendit.

(3) Komisioni kryen kontroll/mbikqyrje mbi mënyrën e arkëtimit/pagesës të mjeteve financiare të klientëve gjatë tregtimit jashtë vendit.

(4) Për nevojat e kryerjes së kontrollit/mbikqyrjes, Komisioni mund të bashkëpunojë me autoritete kompetente rregullatore të vendit dhe të huaja.

(5) Gjatë kryerjes së kontrollit/mbikqyrjes, Komisioni do veprojë në përputhje me autorizimet që ka, të parashikuara në Ligjin për letra me vlerë dhe Rregulloren për kontrollë/mbikqyrje.

(6) Në kuadër të autorizimeve që ka, Komisioni është përgjegjës për mënyrën e veprimit të shtëpive të brokerimit/bankave vetëm në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Број 08-507/2
Скопје, 10.05.2019 година

Numër 08-507/2
Shkup, 10.05.2019

Комисија за хартии од вредност на Република Северна Македонија

Komisioni i letrave me vlerë i Republikës së Maqedonisë së Veriut

Претседател/Кryetar

Mr.Sc. Nora Aliti